

Рік ІІ

1921

15. Жвітня

Ч. 7

ціна

2 корони

орган Українського Отрілецтва
на Чуликіні.
иходить щотижні на місяць

Видле Пресова Кватира при Укр. Бригаді
в Нім. Яблонні
Чехія, Нім. Яблонне Барак І 2

З ОСТАННІХ ДНІВ

В УКРАЇНИ приходять дрілі вістки про зростаючий повстанчий рух. Заворушилась сильно Катеринославщина, за нею Полтавщина й Чернігівщина. На Правобережній Україні осередком повстанчого руху є Київщина. Ту організує боротьбу центральний повстанчий комітет. Ідуть повстання рівнош. на Волині, Поділлю і Харківщині; 31.III. була вістка, що повстанці змогли Одесу.

Ті короткі вістки розкривають перед нама цілу картину страшного лихоліття, що від 1918 р. лютує на Україні. Селя живуть тривожним життям, що хвиляє надію чи нападу й відбиваючись своїми силами. Городи до половини опустіли, де раз у раз заглядає голод, а то й не рідко перелетить воєнна хуртовина. Залізничні шляхи понищені, довшу ні звідки немає. На селі брак всяких фабричних виробів, господарських знарядів, одягу, обуви, со-

ли; у городах голодують. А тут не вглаває гуркіт гармат, то знову заголосить дзвін, що бе на тривогу. Бо не вгласне війна межи розміщеними по городах московським військам, що зняло Україну а межи укр селом, що міяк не здається.

У недавнім рижськім договорі Россія прилюдно визнала самостійність України. А тим часом тепер, маючи вільні війська з фронту шле їх на Україну й вивозить все добро, що лише можна. Україні приходиться прохарчувати цілу Россію. А як при реквізиціях по водяться московські війська свідчать найкраще слова з промови Леніна, що назвав своїх жовнірів - реквірантів бандитами. Тепер на передніку ті грабежі найбільші. В заміну ж нічого не дають, бо гроши безвартні. Рівночасно з тим іде самоволя москівських кісарів і чрезвичаск: не допускають народ до правління, нищать всікі партії, від-

обстоють самостійність України і т.п. Село, всюди одноцільно українське, відповідає на це оружним повстанням, бо через роки революції свідомість і самоповага народу сильно зросла. Він бореться не лише в обороні свого майна, але й за право самому рідити на своїй землі.

Великою недостачою тих повстань є те, що вони не є злучені в одно, не мають спільногопроводу. Во витрачують дармо багато сил, і поодинокі повстання не годні довершити чогось більшого. На днях видала Рада Республіки універсал до укр.народу, в якім вік раз завзвичає до організаційної праці, до зединення всіх повстань, щоби надармо не витрачувати сил є не руйнувати ще більше України. І це є безпекенно однокий шлях, на який мусить звернутися укр.народ. І якщо вдастся злучити всі ті сили, усю ту енергію народу в одну боеву силу, то доживемо ще другої Хмельниччини—такої без Зборівської і Переяславської угоди.

НА ГАЛИЦЬКІЙ УКРАЇНІ ляхи дальнє провадять свою господарку нищіння Українців. І так у селі Дрогоєві під Переяславлем розпарцельовано двірську землю ^{однак} ні клаптика не продано місцевим Українцям, хоч село чисто українське й з поконвіку що землю обробляє укр.селанин, але спроваджено мазурів і легіоністів, тих що найліпше палили укр.села й в нагороду за це роздали їм землю. Очевидно укр.селани стали проти зайдів і прийшли до бійки. Тоді

спровадили ляхи відділ уланів, поарештували богато людей а розквартувавши селі нищать і розтягають весь добуток селян. І це не одинока подія, бо поляки беруться чим скоріше ділити всі землі межі своїх розбишак, щоби Галичину хоче зробити польською. А якщо народ не хоче, що б Його позбавлено землі і зроблено жебраком, то мусить готовитися до хвили, коли прийдеться знов боротися за свою землю. Придніпранщина й Тернопіль мусить бути для Галичини прикладом. Не сміє ні один лях осісти на нашій землі.

З ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ доносять що тамошній, дотеперішній губернатор др Жаркович хоче уступити. За причину подає він те, що серед дотеперішніх обставин він не може працювати як слід для добра своєї країни. По вісткам з Праги його резигнація не буде приняті.

РОССІЯ крім рижського договору з Польщею, заключила в тім самім часі ще торговельні договори з Німеччиною і Англією. Це поділ великої ваги для Россії, бо дають їй спромогу купувати товари в тих двох найбільш промислових краях. А в Россії промисл дуже підує і населення бідує без фабричних виробів. Самих залізничних машин замовлено вона під сю пору 5000. У внутрішній політиці Россії слідна зміна. Кронштадське повстання і як повстання на Україні

у звернули увагу правительства в Москві, що не все в них у ладі, бо всюди підносять протест проти терору комісарів і чрезавичаек, проти бюрократизму і жахотучості народа в правлінні. То ж правительство користуючись спокоєм на границях провірює свою програму. В першій мірі мається допустити народ до більшої участі й контролю в житті державі. Рівно ж у відносинах до селян слідний зворот. Дозволено на вільну торговлю збіжем, яке селянам останеться поза пайком, що його мають віддати на державу.

В АНГЛІЇ прийшло I. IV. до великого штрайку вуглекопів, який продовжується досі. Причиною було те, що власителі копальні значно обнижили плату робітникам мимо того, що в часі війни, коли то продукція вугла була дуже велика, заробили грубі гроші. Штрайкує міліон 200000 робітників. Штрайк тим більше небезпечний, що не працюють і робітники при помпах, так що коли безробіття протягнеться, то вода зале копальні і тоді на довший час а навіть на літні видобування вугла мусіло б спинитися. При тім робітники представляють велику силу, бо виступають одноцільно зорганізовані в великі робітничі союзи. Рівно ж загрозили залізничні й транспортові робітники штрайком, як що правительство не поладнає користно для робітників справи. Правительство, що зпершу постягалось до штрайку дуже остро, загрожене такою великою силою зединено

го робітництва веде сьогодні тепер дуже живі переговори з представниками робітників. Во ж Англія виключно торговельно-промислова країна й довший штрайк знищивши її промисл. Як що узгоднити дотеперішній розвій робітничого питання в Англії, — а йшов він досі шляхом поступенних реформ — то правдоподібно й на цей раз скінчиться і ця дуже важна справа мирно з уступками в користь зорганізованих робітників. Скора розвязка штрайку тим більше потрібна Англії, бо не погоджена ще друга пекуча справа, — відносини до Ірландії. Ірландці дали бороться за свою самостійність, побивають усюди англійських жовнірів, нищать і палять англійські маєтки так, що Англія рішилась в маю ц.р. вирішити остаточно ірландське питання. А Ірландців не більше чим Українців в Галичині!

УГОРЩИНА. На самий латинський Великден маля Європа мала „сенсацію“. Бувши австр.ціsar Карло виїхав тайком з Швейцарії, де він живе під сю пору з родиною, переїхав непізнаний через Відень і на сам Великден рано завівся в Будапешт. Зайхав прямо до бургу і жадна віддачі собі корони. Але по кількох годинах „пам'ятання“ мусів вернути. Вправді Мадари не дуже то були б йому противні, бо осіюючи він їм, що запанують знова над народами, що іх стільки літ держали в неволі. Але всі сусідні держави загрозили війною і Карла мадари вислали за граници

Ч.
ШЕВЧЕНКОВЕ СВЯТО В БРИГАДІ
Рінішня Академія - промова ген. Курмановича, вечірний концерт.

Гарний весняний день - день 2.квітня. В таборі кипить життя від вчасного ранку. Над бараками мають синьо-жовті хоругви. Приблані зеленою отрілецькі бараки. Тут і там видніє образ Шевченка. Це не звичайний день в таборовій сірій буденщині, а день величного свята. Бригада склає з цей день свій синівський поклон безсмертному Батькові. Це вже третій день свята. Дня 31.111. відбулися усвяточно прикрашені салі театру дві популярні лекції про Шевченка я це: пор. др. Дудикевича - "Шевченко як воскреситель українського народу" від 10-11 год. рано і пор. Ватрина: "Шевченко як поет українського війська" від 4-5 год. по пол. Дня 1.12. від 10-11 год. рано викладав пор. Попель про суспільний світогляд Шевченка. Виклади відбувались в присутності юнітів бригади ген. Курмановича для всього так старшинського як і стрілецького загалу. Ти властиве свято приняло на день 2.квітня.

Святочний настрій, що сповнює серця укр. стрільців і старшин, немов освячує кефальні бараки і робить їх ненічне країни, ріднішими. Настрій свята переноситься і на населення німецького містечка, передається й усміхненому сонцю і дрібоньким хмарам, що простелилися по голубім небі. Оцим настроем, здається, живуть і темні бори карпатських гір, що пів-колом обступили високу українську могилу, насыпану на північнім краю Яблонецької

Січі на просторії найвище положений на охолиці, вільній таборовій площі. Випущивши станули набажно гори, грудь про груді немов неприступні форти на колодязі кріпости, якою являється цей день постати Шевченка на зеленій могилі з високим деревяним трираменним хрестом. Зениці вінки й синьо-жовті ленти, що збудяють хрест, стеляться й по збічках могили. Ліворуч і праворуч її стоїть струго-непорушно по чотирох із почетної срочі стрілецтва. Зпереду димиться ти міям в егні двох вівтариків. У стіпни гили з правого боку зарилась колесом землю гарячта, похилені, в великий бор синячена. На груді могили видніє напис: "Борцям за волю України". За білим погруддям Шевченка під хрестом сторчати рушниці... Сюди на могилу, що символізує сотки тисяч поляглих за волю укр. народу в боротьбі останніх літ зливув дух Шевченка в день свого великого свята. Так і за життя були його серцю найдорожчі-могили. На високих квітівих курганах, що скривали під собою найкращий квіт нашого народу, Шевченко переживав свої найкращі хвили. І тут вірна українська рука поставила його погруддя на могилу. Починається раніше академія. Надходить штурком військо військовини - піхота, гарматчики, мінери, сапери, жандармерія. Площа запов-

куються. Ліворуч моїми стає почетна сотні старшин з от. Вінною на чолі, а далі утворюють один великий чотирокутник сотні і курицькі під заг. кмдою от. Котовича.

З появою кмітка бригади ген. Курмановича і кмітка залоги майора Янзі відбувається військові привітання, чути грімкі команди „Позір”, „Спочинь”. Перед хітар стає курат Кушневич - зачиняється полеве обслугування а далі слідує плахтида по полярних під звуки бригадійної оркестри й співу церковного хору старшин і стрільців. Читається останнє молитва. Оркестр зачиняє „Боже великий, єдиний”. Оркестральні звуки відгомоном стеляться по ярах і лісах, забігають як на верхіття саксонських гір. Голосно відбивається по бараках сумовита молитва української змученої душі. З під густих насуплених брів якось понуро глядять на присутніх синів України очі Шевченка. Здається в душі поета діється щось важне, твориться якесь нове пророче слово - в огні великого незаспокоєння, а може й гнізу. Такою бачиться на душі Шевченка, заховані в гіпсове погруддя руками ліберецького артиста чет. Бринського. Він створив це погруддя тут на вигнанні. І бисту від якесь гнівне понуре незаспокоєння-невдовolenня. В творі премоють ясуться дух часу. Струна незаспокоєння бремить і у всіх съобрічних святочних промовах.

На трибумі зявляється висока струнка

постать ген. Курмановича. Тишна. З теплим весняним лаготом розноситься слова промови по всіх кольонках і рядах, що з напружену увагою слухають поважаного українського полководця. Виразні, звінкі й енергійні слова, від яких від почуття сильної, непохитної волі у виконанні іще не-виконаних великих національних завдань.

„10. марта ц. р. минуло 60 літ від тієї хвили, коли то нащ Геній, незлутній Тарас переносся до вічного сну.

Десятим літ тому на зад пробудив він своїх могутніх творами улядуючий укр. народ, предвидівши своїм віщим духом крізьну боротьбу, яку буде мусів звести укр. народ за своє визволення.

Нарід з так славною історичною минувшиною, перед котрою силом колись то вороги дрожали, стоячи під невольничим яром чужинців, в ціловитім безпраєвстві, бо ж навіть їхнє материнська мова була викладена, одним словом - цей нарід був насуджений царятом і ляжак на вічну згаду.

Серед тих чевідрядних відносин розлягається по цілій Україні громовий клич Тарася до свого народу: „Ворітесь - поборете!”, „Взяйте. Кайдани порвіте і врізю злою кровю волю скропіте.”

І не на дармо були ним ті кличі проголошені. Вправді з початку тишком, але в щораз більш зростаючою силou зароджується кристальну твердість в серцах укрінського народу. Тарасом проголошенні

расла. Коли ж захітаєся царський і австро-
стрійський престол, схопається укр.на-
рід до борби й кличе сирізь по своїй землі: до бою! - за зброю, дамчи вислівів своїм
до цього часу в серцю скритим горячим
блажанням: Нехай воскресне Україна!“

А коли перед Софійським собором при-
сягали перші укр.полки на вірність Віт-
чині, коли та Ви, галицькі жовнярі, борони-
ли на фронті Вашихи грудьми рідної землі,
вів Вас на ту велику, многострадальну до-
рогу, до того історичного, повного слави
бою - не хто інший як могутній дух цьо-
го величного Кобзаря, якого сьогодня не
злими-тихим словом поминаємо.

А святкуете Ви, українські стрільці,
ту помінальну річницю не лиш тому, що б
поклонитися найбільшому синові свого на-
роду й Духові первого українського бор-
ця за народні волю, Ви святкуєте се ся
то й тому, що б перенялися тим підбадьо-
руючим духом, за його приміром з твердкою
вірою з нашу справедливу справу набрати
сил до дальшої витревалої боротьби.

Наша земля ще не свободіння. Ще допче
її нахабний ворог, ще гуляє по ній ляць-
ка озаводя й московська солдатеска. Віт-
чині переживає своє найбільше лихоліття,
яке коли мебудь ії нікі етило. Велика
скількість наших чліврещих синів блукав
на еміграції та рине по ляцьких і мос-
ковських тиборах - а в краю ридаютъ вдо-
ви й сироти під катуваннями нахабників
по своїх надворожчих, що порибли за волю

народу.

То ж і нам нема спокою, нема відпо-
чинку, доки ворог не побідмений: клич
до зброй! - до бою! - не прогомонів. Тара-
сів заповіт іще не сповнений. А хто йо-
го має сповнити, як не Ви, українські стрі-
льці? Нашому поколінню припала та най-
більша честь, то найкраще завдання, най-
вища хвала - вдійснювати Шевченкові і-
деали. Тому й мусимо помазати найщирі-
шу волю, непохитність і тверду стійкість
в розпочатім ділі. Се наш обовязок.

І ми сей наш святий обовязок спов-
нимо, бо хочемо називатися правдивими
синами українського народу, бо дорога на-
кров, що ії проляли наши товариши у лю-
тих боях за Волю, бо свята й дорога нам
пам'ять Тараса.

Будучи командантом тої послідної
частини У.Г.Армії, що так героїчно під-
нялася за здійснення Твоїх ідеалів,
складаю, Тарасе, в імені тут всіх присут-
них перед Твоїм Духом, що в цю хвилю мі-
нями перебуває, жовнірську присягу:-
/тут всі підносять руку до присяги за
своїм провідцем/- : Ми сповнимо Твій
заповіт, як чесні українські діти, ми ро-
зібем хайдани, що ними скована Ненська
Україна й ніжні жертви не спинять нас
в боротьбі за визволення народу.

А коли притягнуть до Тебе на філах
могутнього Дніпра стони ранених, коли йо-
го води засипатимуть кровлю, коли почують
рохкіт крісів і гук гармат, тоді знай,

що обовязок наш ми сповнили - тоді, Тара-
с, сіставай в холодної могили й вольними
руками благослови Твій вольний українсь-
кий народ! - - - - -

Наш обовязок - розбити до решти кайдані.
Це основний тон промової. І характеристичні віні місця:... «Мусимо показати непохитність і тверду стійкість в
розвочатім ділі..., бо ми хочемо
називатися правдивими синами укр.народу,
бо дорога нам кров пролита... за
волю, бо свята й дорога нам
пам'ять Тараса...» Словя, які примушують
пригадуватись над українським патріотиз-
мом-на словах і на ділі. Значить, той, хто
хоче..., кому дорога... і т.д.
повинен стати в ряд бойовиків. Іншої
консеквенції немає. Всякий інший патріо-
тизм - брехня. Якби всі від Сяну по Кубані
сказали: Ми готові згинути за волю,
то воля була б без жертв з до-
бутка. Не були б рабами. А так, як раз
через те, що готових на смерть проценто-
во мало, гинула й гине безліч народу.

От чого недостасе до повного виконан-
ня Шевченкового заповіту!

Жадоба чину, яна пливе із невдоволен-
ня сучасним станом рідного краю, проби-
вається також зі слів залступника стрі-
лецьва съдес Гринькова, який ставить слу-
жачам на обмежування цілий ряд питань:
...«Та чи порвали ми кайдани до нащаду?
Чи окропили як слід верожою кровю нашу
волю? Чи не йде далі міняння й торг кай-

данами? Чи зникла московська грязь, сміт-
тя Варшави? Чи „гірш ляха свої діти і
не розпинають?» - - - - -

Слідував останній акт ранішнього свя-
та - взірцевий військовий дефільє перед
могилою для віддання найвищої шани без-
смертному Творцеві української армії.
- - - - -

Як раніше свято було переглядом на-
ших збройних сил, так вечірній концерт
був знову виявом нашої духової творчос-
ти. В своїм перебігу так само гарне свя-
то як і академія. Продукції мужеського
та мішаного хору під проводом пор. Гнідо-
го викликували поважно святочний настрій.
Добре вивязався із свого звадиння таож
хор стрільців. Гарною була точка бригад.
орхестри, яка буде головною прикрасою ра-
нішнього свята. Приємною новостю були те-
норові соля хор. Руснака, студента прась-
кої консерваторії. Гучними сплесками на-
горожувались сольо фортепіанове п-ні Зая-
цевої і сольо спів п-ні Ваньової. І де-
клямці виголосені як слід загально по-
добались. Одною із головних точок була
промова.

Програма:

1. Шевченко-Стеценко: „Заповіт”, муж.хор,
2. Промова сот. Яремкі, З. Шевченко-Сте-
ценко: „Сон” мішаний хор, 4. Шевченко:
„Юродивий” декламація пор. Холодного,
5. Тенорові соля хор. Руснака / Ніжан-
ковського „Минулі літа” і дисення „Ой
дніпре”/ 6. Райнгольд: „Імпротріц” фор-

теплянове сольо п-ні Заяцьової, 7.Шевченко-Людкевич: „Косар" муж.хор. -- 8.Увертура Верді: „Навуходоносор" оркестра бригади, 9.Шевченко: „Сон" декламація гарн. Мариновського, 10.Лисенко: народні пісні, стріл.хору, 11.Шевченко-Лисенко: „Як би мені чорні брови" сольо п-ні Ванькової 12.Шевченко-Толольницький: „Хустин" мішаний хор, 13.Гимн „Ще не вмерла Україна"

Концерт відбувся в місці засідання Стрілецького Дому /Шіценгравзу/. Сalia була повнісенька. Присутнimiми були всі місцеві Чехи й болгари Німців - між ними староста і посадник міста.

- - - - -
На кінець годиться подякувати всім членам Шевченківського комітету - в окрема голова пор.др.Дудкевичеви, касієрови пор.Мудрикови і конкретареви пор.Хоминови й прочим за їх працю і труди задля уладження свята. Особливе призначення й подяка належить тим всім стрільцям, підстаршинам і старшинам, які робили технічні приготовання до свята на площі в таборовім театрі і в концертovій салі в місті.

- - - - -
Із гостей, які своєю присутністю вінчували свято, годиться згадати укр.ліберецьку громаду, в яної імені явились: полк.Вольф, от.Лисняк, сот.Білинкевич, пор.Дольницький і пор.Гринів. Від роб.відділу в Мост явилась стрілецька чета під проводом чет.Савуди.

A.

ЗАКЛИК ДО ЧЛЕНІВ УКР.АРМІІ.

Проф.Іван Боберський, який від п'яти співів перебував в Америці освідомлює членів українців викладами й світлинами образками про перебіг подій на Україні від дня вибуху світової війни, звернувся до кмінди бригади з проханням допомогти йому в ділі зладження книжки в яку ввійшли б описи учасників під спільним на головком: „Бої за українську державність". Для той цілі просить через кмінду бригади всіх тих членів нашої армії, що брали участь в українсько-польській і укр.-московській війні а під цими хвилями знаходяться в Яблоннім або Йозефові, щоби списали свої спомини та віддали йому їх для надпечатання. Одночасно просить всіх, хто відомий, зазначити ще детальні згадки з часів війни над Дністром і над Дніпром, щоби надсилали їх для репродукції. Рукописи, малюнки, рисунки, світлини будуть нагорожувані. На перші видатки надіслав проф.Боберський 1400 чн./20 доль/, які переняв у касу „Просв.Кружок" укр.бригади в Нім.Яблоннім і з них буде міг виплачувати перші нагороди за рукописі, знимки і т.д., які будуть тільки надіслані. При списуванні споминів треба мати на увазі головно менти, які характеризують найясніше народну свідомість і самопосвяту таї з боку укр.Заяцьва як і населення. Треба рятувати від забуття все, що іще тепер діється вирівнювати. Не треба губитись в подроби-

цяк, але списати все те, що лишилося в пам'яті..."

Просв.Кружак Укр.Бригади в Нім.Яблоні просить чим скоріше надсилати рукописи і т.д.на його адресу. Члени ліберецького табору /тепер табору в Йозефові/ висилатимуть на адресу Культ.Просв.Кружака в Йозефові.

ХХХХХХХХХХХХ
ХХХХХХ

СПОРТОВИЙ КЛЮВ „УКРАЇНА” укр.брігади в Нім.Яблоннім улаштував дня 28.111. ц.р. стафетові перегони на розворах на просторі 25 км. В перегонах взяли участь старшини й стрільці. В складі трьох дружин по п'ять чоловік. Першою прибула 2. дружина /чет.Бабак,пор.Колодій,ст.дес. Мажар,ст.дес.Рівний і ст.стр.Басараб/ через 1 год 1 хв. і 10 сек.

Дня 27.марта на площі гарм.полку відбулись змагання в америк.грах і волейбол між дружиною „Дніпро”/старш.наддніпр/ і дружиною „Хирів”/гарм.полк/. В амер.грах переміг „Хирів” / 2:1 / і в волейбол „Дніпро” / 21:19 /. Окрім цього відбувся боксовий бій між стр.Витвицьким і одн.віст.Шпундером. Тривав 5 хвилини переможцем виявив стр.Витвицький.

КОНЦЕРТ ЧЕСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРУСТА відбувся дня 6.12.ц.р. в салі нім.Стрілецького Дому. В концерті взяли участь укр.міжнародний хор під управою пор.Гніздого. Відспівав Гопольницького „Хустину”, хор.Руснак і п-ні Ваньова в ролі солістів і бригад.оркестра під управою дес.Барана. Головну скількість слухачів творили укр.бригада. Після концерту відбувались заливи з танцями.

ВІДІЛОВИЙ КУРС з організованій заходами тов-а учителів „Взаємна поміч” розпочався дня 11.ц.м. Наука відбувається що дні в бар.К 15. На курс записалось 35 підстаршин. Управитель курсу - от.Котович.

УКР.ТАБОР У ЛІБЕРЦІ

Розпорядком міністерства нар.оборони перенесено на протязі двох останніх тижнів інтерновані частини укр.таб.армії, які знаходились в таборі в Ліберці, до Йозефова. 15.ц.м. призначений як день остаточного ослорожнення ліберецького табору. За звітковим дозволом залишились на місци тим-часово як до покінчення іспитів шкільні організації як: курс рімн.та семінаріальних матурантів а також воргов.курс літурієнтів. Всі інші культурно просвітні організації, які в лібер.таборі незвичайно успішно розвивались - як н.пр.курс поштовиків, курс вищої освіти для стрільців, театр і т.д., мусіли припинити свою діяльність. З таких та інших ще причин являється факт перенесення лібер.табору до Йозефова одною із причин для нас подій, які мусить викликувати у прачих спочуття для часів лібер.табору.

ПЕРЕДІЛЛУ ЗЛОЖILI. Члодав, укр.роб. сотня 10 к. - - Прага, укр.роб. сотня / сот. Яремкевич/ 20 к. - - Йозефово, укр.роб. сотня / чет. Трешньовський/ 20 к. - - Височини, укр.роб. відділ /бунч.Гоневич/ 14 к. - - Дукавець, укр.роб. відділ / буд. Петринець/ 12 к. - - Прага, укр.роб. відділ /хор. Сембрович/ 30 к. - - Ванска Вістріца / чет. Мандичевський/ 4 к. - - Пр.

Т.Б.

ТВРІИСТИМ ШЛХОИ

/З мартиріольотії укр.народу - Спомини з польської неволі/.
Час - бересень 1919

Богато дечого я вже бачив за цих шість
діт найкорстіншої війни. Бачив і пережи-
вав: муки раненого, змущання над безоборон-
ними і т.д. Чув і читав чимало про наїрі
жнородніші полони та життя бутти у них
полонях. Однаке про такі шарстоності, які
я переживав та бачив у польській неволі,
я перед тим які не чув які не читав. А те,
що я сам переніс, що бачив власними очи-
ми, чого наслужалася від таких самої як і
я нещасливців - це не казю я наїсватіші,
хоч і сумна-пресумна правда.

Сенкевич, цей найбільший ворог укр. на-
роду, та його вихованці - славні польські
писемники а поруч з ними майже вся
польська преса /особливо галицька/ до-
свигнули в своїх кровожадності й ненавис-
ти до всього, що українське, позного засло-
нення своїх звірячих інстинктів. Давні
літа сіяди вони в своїм народі отруту й
розвивали в ньому, що найпідліші прижме-
ти. І як вибила година визволення для
українського народу, то польський сусід
що ледви сам піднявся з неволі, кинувся
ненаситною геною на укр. землі.

І полилася невинна кров. Заповнилося
тири укр. сім'ями та доњками. Запляяли
бездельні сироти по своїх батьках та ма-
терях. Запляяли вдови по чоловіках, які
були для цілої сім'ї одиночкою підлорою.
За білим орлом ішла ненаситна смерть зби-

рюючи всюди своє велике жинче - і по н-
ших містах і селях і тирмах і таборах.
А все те тільки через те, що ми поважи-
лисъ думати й собі про волю - і то на
своїй, не чужій землі...

Коли, як і де я попав в польській по-
лон, про те не буду оловідати. Воно не-
важне. Певна річ, добровільно не піддав-
ся. Це ж була наша свята війна й думка
що в нашій армії не було ні одного га-
ного чи то отаршини чи стрільця, що б
добровільно піддався.

Уперше мав я нагоду пізнати польську
культуру в цілій її "висоті" в арештах
стрийського полевого суду. Правда, я за-
смисував її вже тоді, коли мене зловле-
но й затримано, та тоді мав я до діла
з польськими живнірами й підстаршинами
т.е. одиницями менче культурними. Тут в
Стрию я стрінув людей з академічною
світою як докторів прав і т.п. А позна-
комився я з ними при ось якій нагоді.

Мене та ще одного товариша-хор. К. при-
вели були польські мандари до маленько-
кімнати в партері, де нещасних жертв бу-
ло вже повно. Нас обох привітano зі сп-
ціальним вживанням:

"А, нові бандиці - повстанці! К.. . я і
маць! Даць іх тутай!"... - скрипнув поль-
ський поручник. Ми приступили блиże. То-

починається ще культурніше лляння наших ін-
герей, цілого укр.народу та всього що нам
було найсвятіше. Коли я хотів було, запро-
тестувати проти такого культурного пово-
дження, то цей самий поручник адвітор /др.
Тарнавський - як я потім довідався/ так
нагинувся на мене, що мало бражувало, я мі-
були б пішли слідами б.п.о. Ніжанковсько-
го. „Розстеляць іх як псуф...” дав
приказ. Та через кілька хвилин він чомусь
змінив приказ і велів замкнути нас в не-
лії на другому поверсі . Переходячи дов-
гими понурими коридорами прешту зустріча-
ли ми польських старшин і жовнірів озбро-
єних крісами, нагайдками то грубезними па-
ліщами, як переводили по ходіах при відчи-
нених дверях т.з. „допити” з укр.старши-
нами, стрільцями та нашими цивільними. О-
дин укр.поручник - не пам'ятаю назвиська-
був все так збитий, що стратив притомність
і дальнього биття не відчував зовсім. Все
не чути було його стону. Це було щось стра-
шне.

В келії, в якій нас приміщено, застав
я все двох укр.хоруких /Н.П. і Г.П./.
Ми познайомилися, перекинулися деялькома
словами і я почав розглядатися по комна-
ті. В горі, може під самою стелею видні-
ло мале загратоване віконце. Грубі бруд-
но-сірі мури з ріжкими богоизвіями й під-
писами віддахи холодом на душу. В куті бі-
ля тапчанів і дверей стояла велика посуд-
да - для природних потреб. Страшний ви-

ходжевий воздух замикав рот, слизував
вілдих.

Я не бачив ніколи перед тим нутра
правдивої тюрми. Це було вперше. і я не
не находили тоді дивні думки...

Тут ще до недавна, навіть зл укр.вла-
ди замикаю тільки найбільших приступни-
ків: бандітів, злодіїв, душегубів... А де
вони всі зараз ділися?... Вони були тепер
на волі і з „білим орлом” на шапці спільно
з польськими графами, шляхтою, інтеліген-
цією і робучим народом несли „високу поль-
ську культуру” на українську землю. А іх-
ні місця заняли укр.старшини й стрільці,
доктори, радники, професори, урядники, селя-
ни і робітники. Тісно й густо було. Ареш-
ти всіх не поміщали.

Під враженням таких думок мені чомусь
соромно стало за людей, я потім якось диг
но любо... Я ж побачив себе мучеником
за найсвятішу ідею... і ті думки свої та
росікішні почування я вясував світів това-
ривам. Однаке жор. М.П. засміявся і ска-
зав: „Ну, ну це тільки так зразу вам вда-
ється, а завтра, побачите, що іншого слизе-
те. Ви ще не були на допитах!.. Не знаєте!
Тоді інше будете промовляти!“

Товариши розповіли мені про всі „зви-
чай й обичай” в тюрмі й порадили пошука-
ти між знайомими в місті якось виднішої
польської личності, якби вставилася за
меню у тирених харів. Такі заходи роби-
ли й вони, бо інше - живали будуть

стрішно бити й змузатися."

Рідя була добра й скоро помогла. Мені удається ще того самого дня переслати записку до др. С., однокожій й найчеснішої людини, яку я пізнав коли небуде між по-ляками. В 1914 р., коли я як УСС-ець був ранений, він вирятував мені життя, і тепер допоміг мені в нещасті. У висліді позволено мені й моїм товаришам закупити собі харчів а слідуючого ранку вислано нас чотирох і ще 8. священиків та 2 урядників до Львова. Ми гішлися бо думали, що нас везуть до табору полонених - сподівалися буде країце.

У ЛЬВОВІ на головнім двірці тривала ся нам пригода. В чекальні двірця, в якій зтримано нас як до дальніго розпорядку, підходили до нас часто якісь польські хулігани, вдивлялися в наші обличчя, то знову відходили й забираючись в гуртки щось перешіптували між собою. Нирал виступило кількох сміливіших з поміж них і силово захоплючи одному старенькому священикові з-поміж нашої громади якісь фотографічні знімки стало верещати:

"На киблане, подяч, якісьце то ви культурні... То висьце так менчилі наших жонок!.. "і т.п.

Заліканій священик зтримав знімки та не зіяв, що з ними робили. І коли він злягався, чи оглянути їх чи віддати ябо далі подати, вібралися вже навколо нас величні юрби провокаторів, які грізно ревіли: „Попяч, подяч старі лотине!... і т.н.

Що б вивести старця з клоаку, я попросила з нього одну знімку для себе. Була отримана. На телеграфічним стовпі висів привязаний голий чоловік. Біля нього стояло п'ятьох людей з монгольськими обличчями, з величними кучмами на головах. Двох з них так заходилося від сміху, вищірюючи величні білі зуби. Двох інших з золоченими високо рулявами дерли шкіру з привязаного - "плетми" дріли. Оподалік лежав однострій польського легіоніста, а під цілим образом видніла напис: „Українці жонже і хлопі дром паси в польського легіоністи". Я почував у душі страшну гідь образу і хотів за всяку ціну відкрити походження цього польського підробленого "архітектору", що б тим заткнути польські ревучих провокаторів. В це мірі я запримітив в кутку з правого боку знімки нечестивий підліс - і відразу все стало мені ясним. Це якийсь славний польський майстер намалював з фантазії чи може з "ясновидіння" таким образом, я другий польський мистець зробив в нього знімку і таким чином оба зробили "патріотичне діло" та добрий "інтерес". Я сказав свою думку про образ худіганим. Деято в них звернулося та навіть піддавав проект, що б з ними вробити так, як це зробили "гайдамаци" в підякем на образі. Однаке цікавіші оглядаючи на нове образ почали суміжатись. Вони також не могли зрозуміти, як це міг знатися такий відважний фотограф, і походились на тому, що це тільки знімок о-

бразу, яки маля служити провокаторським цілям. Та провокатори ще довго не вгавали. І не знати, що булоби з нами сталося, якби не те, що більшість їх гадки не подіяла, вважаючи нас невинними. Мабуть будь б не минуда нас для багатьох, що їх таким способом спровоковано і потім засуджено та й замучено. Таких випадків було чимало, бо майже в кожному місті й істечку. Два інші образки представляли повіщених. На одному була напись: „Повешони польські обиватель за мілосъць до ойцизни”, На другому бачилося французького старшину з виколеними очима, якого також замучили урковичні... Всі три зображення були підрібнами одного походження, з одним і тим самим підписом маляра.

Нарешті повернувся командант конвою і ми рушили далі в дорогу на місце призначення. По дорозі ми стрічали велику силу провокаторів. Визкаючи нас найогиднішими словами, пливали в лиці, але завдали рішучості хміта кинутись на нас не сміли. І тому то ми думали свободніше відіткнути, коли переступали браму славних бригад. Однаке й тут не краще діялося.

В МУРАХ БРИГІДОК. Бригади-це стара кельосальня будівля при вул. Казимірівській. Тут жили колись монахи чи монахині, а за часів Австрії зроблено з монастиря царне заведення. Грубі /около 2 м./ мури, малі віконця сильно загратовані та дубові двері, оковані здоровенними велізними штанами і т.п. довгі літа приймали

в себе на покуту преріжних злочинців. І багато жахливих історій наслухалися вони від своїх мешканців. Та за останній час перед самою великою війною Бригади сильно подалися були від старости літ своїх. Вони немов зігнулися, наче менчі стали, а по декуди й розходилися їх старі члени - мур почав колотися. І тому австр.уряд мав був гадку їх спорожнити а може навіть і збурити. Та тепер кипіло тут життя, відчайдо - вбивалось те життя, насильно й плясово нищилось.

Ми переступили браму. На подвір'ю і по коридорах стояли цілі маси ново спроваджених інтернованих та полонених. Відля них увіхиалися як шершні легіоністи. Били прикладами хрісів, нагайками й пастуями по обличчях і до речти рабували те, що ім не змогли зібрати попередники. А по келіях робились на стриженький спосіб „допити”. Тут і там розносілись перервливі стони й крики мучених. Наче пекло...

Більше як три тисячі укр.народу страдало тут тяжко. І ми переходили не одно. Нам зgrabовано білизну, харчі й храчий одяг я десятник-легіоніст з одним оком „частував” кожного з нас своєю дротяною нагайкою. Був це перший кат в бригадах а для зазначення свого уряду чи для більшого постраху носив нашиту на рамені велику мертвецьку голову. Про його оповідали, що це раніший бандит і криміналіст і мабуть навіть товариш слав-

ного обивателя Васінського. Але за відбудови „Ржечи посполітей” він грав не яби-яку роль. На його душі тяжать цілі десятки невинних українських душ.

Після переведення вступних формальностей, до яких зарахувати треба ревізії по клуніях, грубі лайки, ображачі честь наших матерей, батьків і цілого народу, приміщено нас в великий салі на II поверхі, де вже знаходилося 101 душ: священики, учителі, урядники, лікарі, старшини і т.д. Воі обдарті, зрослі; хто ходив великими ироками по салі, хто лежав на підлозі, простеливши під себе своє верхнє одіння. Важке й усім спільне пригноблення, смуток, тути за світом та неревність за себе та своїх рідних, біль з причини національної катастрофи - все те яскраво мавлювалося на їх обличчях.

Як тільки зачинилися за нами двері, в салі залипіло наче в улию. Відпочиваючі скоплювалися зі своїх леговиць, і всі як там були-бігли нам на зустріч. Питали за фронт, пізвища рідних і знайомих. Всі цирко вітали нас. І я знайшов знайомих і мені на серці легше стало. Певно, моїм бажанням не було, що б іх там зустрінути, та коли вже так судилося, легше приходилося нести свій тягар.

Через кілька днів ми пізнали тиремні відносини. Корупція /перекупність/ панувала тут страшна. Хлопарі брали, починаючи від стійкового всі посіпанки: ключники, канцеляристи, підстаршини й старшини, лі-

карі й панове др. судді а навіть і самий найвищий командант бригадок - пан майор. По канцеляріях був великий недяд. Не знали, хто в якій келії перебуває, хто втік, хто помер, а хого замучено. Євіденція велася тільки на дверях келій в чотирьох, які ніколи не годились з дійонним станом. Богато померло на тиф, богато врештованих забито а певна скількість утікла. Та іх нальвиснила ще довро стояли на списках я що йно пізніше записувано їх всіх - і померших - в рубрику „уцекли”. Нераз через те похтували гірко сім'ї, їм занідували, що укривають утікачів. А бувало чисто й тяле, що на місце помершого приводили жандарми його батька, маму, брата або й сестру.

Життя жінок було куди страшніше ніж у мужчин. Зразу іх тримали в окремім відділі, а там діялося - особливо ночами - неимовірні оргії. Їх насилувано по декілька разів у ніч, бито, замикано до темниць. Адже були між ними загітні жінки, з немовлятами при грудях, старі жінки й молоді дівчата, застрашенні й недоусвідчені. Що йно по місці слизеві іх перевезено на наш відділ і розміщено в кількох відокремлених келіях. І тут, дивним дивом, насильств більше не було. Санітарні відносини й жарчеві були також страшні. Було брудно, від насіянин аж кишіло, а людей живлено несоладженим члем, ницдою зупою-тістом, ябо, грінційго. Лютивав тиф. Люди змирали десятками у дому, іх виносили товариші, які чисто не зна-

ли, кого ховають. І „Со святими“ не співали, бо священники не мали приступу ані до хорих які до мертвих.

В тюремній лічниці лежала пересічно одна третина всіх арештованих т.е. понад 1000 людей. Тут піндувався ними спершу один єдинокий лікар поляк, а що його пізніше вже під жінець моого побуту звівався були до помочі й укр.лікарі та медики поміж арештованих -- як др. сот. Стефанович, Трешневський, Музика, от. др. Вілас і т.д. Ці докладали всіх сил, щоби допомогти синєщасним, однаке звдля браку медикаментів і лихого харчу процент смертельності не поменчився.

/ далі буде./

ВАСИЛЬ СТАРЕПРАВО
одн. стрілець
ф 4. квітня 1921

Дня 6. квітня ц.р. по працяла Бригада в Нім. Яблоннім знову одного із своїх кращих борців за волю України. Василь Стареправо був сином селянина з Дітковець, пов. Тернопіль. Ще в ранніх літах його молодості доля відібрала йому батька а старенка мати віддала його на науку до тернопільської укр. гімназії, бо Василь був незвичайно здібний і до наук цікавий хлопчик. Коли скінчив Земську гімназію, вибухла світова війна. Василь разом з меншою і своїм молодшим братом опинився в Гмінді на Моравах. Австр. уряд вивозив туди населення Тернопільщини, де

Василь Пачовський

МАТИ

Як конада в лихорадці
На сирій землі -
То до неї на працяня
Поклонитися в останнє
Всі сини прийшли.

Шо найстарший до Матері
З Сербії прибіг -
Поклонився на болілій,
Як дух білій, як сніг білій
Матері до ніг...

Чо ти, сину, у могилі
"З білів як стіна!"
- Мене цісар гнав на штики,
Братовбивства гріх великий,
Гріх моя вина.

Шо середній до Матері
З Польщі примчав -
Йшов у бій як на весілля,
Аж ось чорний як угілля
До ніг і впав...

Чо ти, сину, у могилі
Як вуголь в чорнів!
-Ляхи нафтою облили.
Тай живцем мене спалили
В боротьбі за Львів.

А найменший з України
Прилетів як птах -
Поклонився весь кровавий
З поля воді, з поля слави
Матері в ногах...

Ти ранений свіжо, сину,
Що на тобі кров?
-Не питай мене за рани -
За кров мою брат коханий
Мене захолов.

Мати крикнула і впада
У довічний сон -
Нес злапоряд і трупа,
Крук дивився зором супа
З розбитих вікон..

довгий час столія боєва лінія. Тут у Гмінді а потім у Відні продовжував Василь свою гімн. науку. Вислід його клясової іспитів був кожного разу відзначаючий, скінчивши.

Свою військову службу розпочав в Австр. армії 1918 р. в 1. підодолиста 1918 р. на перший поклик укр. Нац. Риди вступив до львівського курія, що злишив столицею, і боровся. далі весь час аж до відстуду армії за Збр. Від 1920 знаходився в станції тутешньої пригоди. Помер на зачалення легенів. Від імені бригади попрощав його щирими словами пор. Вітгам. Працяй щирий Друже!

Земля тобі пером! Л.

23. СОТНЯ VI КУРІНЯ VIII САМВІРСЬКОЇ БРИГАДИ

/Учасникам на спомин/

Ідемо на відпочинок. Така вістка рознеслася з початком мая 1919 в VI куріні групи полк. Шепеля, VIII самбір. бригади. Змушені стрільці й старшини, що ледви на ногах трималися, відітхнули. По п'ятьох місяцях тяжкої служби прийшла нарешті хвиля так давго очікуваного спочинку. Польська артилерія пращала нас своїм пекальним вогнем, як ми залишали окопи, котрі обсадив III курінь чет. Ст. п. Не одному стали ці окопи гробом серед крізвих змагань за волю України.

Пізно ввечері прибули ми до села Пнікута, призначеного нам на відпочинок. Три дні пройшли тихо-преспокійно. Не чути було ні гарматного гуку ні скорострільного клекоту. Здавалось, що ми знаходимось не під фронтом а десь в пустині. Поволі почав вже кождий забувати про всі пережиті злідні, немов про щось таке, що вже більше не вернеться. Та фронтова полоса це країна безпереривних несподіванок, розчарувань, радості й розпуки, життя й смерті.

Саме під час театральної вистави, яку уладили старшини куріння, насипла громова вістка: Поляки захопили Баличі... Курінь отримав приказ негайно виступити до противника. Через пів години ми всі стояли готові до бою. Відбувся звіт, командант промовив декілька слів, загомоніла

пісня. Вже йдемо. Згідно з наказом - Гуракова, щоби там сполучитись з I курінем от. Чорного й спільно вдарити на Баличі від Мочерад і Новосілок.

О год. 1 вночі дня 8. мая скликав курінний комітет сот. С-ва всіх сотенних командантів при штабі от. Чорного. Наказ звучав: 21. сотня чет. С-ва й 22. сотня чет. Л-а утворить праву групу під особистим проводом курінного. 23. сотня й 4. сотня I куріння от. Ч. утворить ліву групу під проводом хор. С-ка. Початок противникаступу о год. 3. Права група мусить взяти горби перед Баличами, ліва група - Вел. і Малі Новосілки, Фондівку й ліс, що тягнеться поза залізничної лінії Перешибель-Мостишка. Стільки говорив наказ.

Моя група т. е. ліва розпоряджала силою 400 багнетів і 6 скорострілами. Точно о год. 3 в як найбільшим порядку розпочався противникаступ. Дощ лив як з ведра й було дуже темно. Не минуло й кілька хвилин, як наші передні стежі надибралі вже ворога й зараз почалась стрільба. Спокійно йшли стрільці вперед під проводом своїх четовиків, ішли мов нічні мариців чорній пітьмі в наїженими штиками - відплатитись ляхам за попередній день. Ні один не лишився позаду. Навіть рахунковий одн. вістун Галабурда поинув обоз та з крісом в руках ішов в боєздій

лаві зважочуючи всіх до піомти за спалені хати невинного населення, яке за вчорашній день і сьогоднішній ніч страшно було потерпіло. Мав лютга буря мінулась 23. сотня на переважаючі сили ворога. Він не сподівався противнаступу й почав переполоханий відступати. Та незабаром надійшли йому на поміч покликані резерви, які стали сильно острілювати наше праве крило, що лучилось з 22. сотнею чет. Л-я. Розгорівся страшний бій. Згаданій сотні пощастило вибити ворога з окопів. Залишили машинові кріси й всю свою награбовану маіно поляки втікають стрімголов. Та сотня чет. С-ого неможе одночасно розвинутись до бою, бо мусить забезпечувати праве крило цілого наступу. Від гуку гармат, тарахкотіння скорострілів, туркоту літаків мається враження великого кітла, в якім щось страшне зариться. Ворог обсадив кожий горбок скорострілом, нам трудно рушити з місця. Що хвилі чуті зойк, крик та поклики за санітетом. Після кількагодинної завзятущої боротьби поляки зміцнилися дальшими резервами з Перемишля і Мостиськ та вдарили на наше ліве крило, під цю хвилю вже сильно здесятковане. Бачу от. Чорного, як ходить по окопах з крісом в руках та підтримує бойового духа, хоча сам був попереднього дня ранений. На його голові сторчить велика кучма, яку поляки пізнавали здалека й якої дуже боялися. Нирз разнеслось на лівім крилі грімке „Урра!“

Це ліва група з своєю 23. сотнею на чолі, під проводом хор. С-ка, штыковим боєм здобула польські окопи. Поляки, хоча що до скількості сильніші були, кинулись утікати. А була це безладна панічна утеча. В окопах злишились воїні скількість набоїв та всі зgrabовані перини, подушки а на віті знасилені дівчата. [13-літня дівчинн лежала задушена.]

Праве крило під проводом от. Чорного здобуло горбки перед Баличами. А що б не дати ворогові засісти на місці, то дві чети 23. сотні під кміndo бул. К-ка і одна чета 4. сотні I кур. під кміndo хор. Л-я загнали ляхів як до Шегиня і тут окопавшись на залізничім шляху стріляли так довго, поки не отримали пріказу повернутись.

Скільки впало тоді ворогів, про те може розказати населення Новосілок та Балич, що закопувало польські трупи. О год. 10 перед пол. ми були переможцями і панами положення. Ми ж не тільки побили ворога й відобрали йому три села, але й прогнали його як під Медику. Весело жартуючи нагадували собі стрільці, як це той або інший з них ішов на ярмарку з „ланом ляхом“ і були певні, що як тепер прийшла привдиза хвилія відлочинку. Та надія знову одурила. Ось до команданта 23. сотні хор. С-ка наспів якийсь листок-приказ від штабу групи. Хор. С. виняв мапку. Всі знали, що се зна-

чить. Через пів години на наше місце прийшли інша сотня а ми після збірки, яка закінчилась знову короткою промовою командаста, відійшли до села Мочаряд. На жаль не всі. На полю бою ми залишили 12 наших що найкращих борців-товаришів. В Мочарадах ми доповнили та продовжили праве крило сотні чет. С-ого й тримали зв'язок з курінем чет. С-ва, який все ще стримував ворога. Що йншо через два дні ми відійшли на відпочинок до села Боленович. А короткий був це відпочинок, бо тривав тільки 48 годин.

Дня 12. мая о год. 11½ вночі 23. сотня отримує від кмнда групи полк. Шепеля телефонічний наказ вирушити до Сарнок, куди сильно натискає ворог. Другого дня о год. 9 рано наступ вже відбито. 14. мая ми перейшли нарешті в стан резерви до Пнікута. Та цим разом відпочинок був іще коротший.

Другого дня, як лиш засвітало, стояла вже 23. сотня перед обличчям нового ворога, перед наявною галерією всіх полчищ. Під тих напором змушені ^{були} наші слабші сили відступати. 23. сотня значить свій шлях відвороту крівливими слідами. Вона бере раз враз участь в боях - під Крокеничами, Баранецюю Волею, Бабином і т.д. Перед Дрогобичем був ті останній і найзважливіший бій. Тут начальний коміндант гмл. військ ген. Павленко особисто передав 23. сотні подяку за ті хоробрість і витривалість в бою. Цього самого дня був ранений ті коміндант хор. С-к. -- Тепер 23. сотня має назустріч 8. сотні III кур. I укр. бригади в Нім. Яблоннім.

учасник.

М.М.

Ой на горі жито....

Ой на горі жито до долу схилилось долиною військо дорогу закрило.

Протяглись дорогов, вперед поступаютъ
Іх личка румяні, як цвіт процвітають.

Хоть тяжко на серци, вни не піддаються
Хоть ідуть до боя, сего не боїться.

Не один спімнув си, що робить маленька
Як він голубив до свого сердечка.

Як ходись весело вони вбоє жили,
Як ті квіточки, що в городі цвili.

Як голубки в парі они ся кохали
За ту гуру і горе нічого не знали.

І як у садочку вбоє розмовляли
То місяць і зорі до них усміхались.

Й співав соловейко в кущику калини,
А милі очка як зорі світили.

Ті часи минулись і війна настала,
Він пішов до війська, она в-дома остала

І він на воронім конiku гуляє
Она бідна вдова сидить тай думас

Шо пішли так мирно літа молодії,
Щоб ще повернувся, не має надії.

Літа молодії, як з водов поглили
І тих молоденьких з пари розлучили

Йдуть стрільці дорогов, люди вибігають
Молоді дівчата на них споглядають.

Кожда з них сердечно на них споглядає,
Може любка свого між ними спізнає.

Перейшли всі стрільці, любка не пізнала
І тоді ревненько кожда заплакала.

Ужгород, дня 30. січня 1921.

Лайка до „23 сотн...“ 15-16

УКРАЇНА НА ЧУЖИНІ

МІХАЛЬОВЦЕ. В неділю 20.марта відбулося поминальне богослуження з 60-ті роковини смерти Т.Шевченка. Після відчиту проповіді Шевченка його діяльність і значення для укр.народу слідував виклад про теперішнє положення й стан укр.справи в світовій політиці. Стрільці зиявляли велике зацікавлення і на кінець з одушевленням відспівали „Заповіт”, „Не пора” і „Ще не вмерла Україна”. По півдні ціла сотня сфотографувалась. При гирно зображенім портреті Шевченка стали стрільці разами, як один муж. Образ поета, котрий вийшов на знимці як дух, здається - благословить недасних, а може й щасливих борців за волю. М.Б.

ТРЕНЧ ТЕПЛІЦЕ. Концерт в честь Т.Шевченка відбувся 30.III.ц.р. Знчався відспіванням гимнів - українського, словацького й чеського. Далі виконувалась точка за точкою назначеної программи /гл.Укр.Стр.“Ч.6./. Публіку творила головно місцева інтелігенція; всі льожа й перші місця були заняті. Присутні були дуже здоволені. Кожду точку вислухували з увагою і одушевлені грімко оплескували. Особливе враження зробили наші народні строї, в яких виступили інші стрільці. Найбільше враження викликала вистава „Тарасової Ночі”. Доходу було стільки, що як раз покрито видатки, які були досить великі. Следуючого дня місцеві люди стрічаличи на-

ших стрільців на улицях запитувалися про найменні подробиці, оказували їм велику пошану й просили, щоби повторити їще раз концерт, бо велика частина населення не була присутна, а хотіла би дуже почути ті так гарні -як самі кружуть- українські пісні.

ТУРНОВ. Дня 12.марта ц.р. засновано і отворено заходом стрілецтва роб.партії / 60 стр./ філію „Просв.Кружка”. Провід доручено О.Данишеви а йому до помочі призначено: О.Найду, Ф.Ткача і Е.Панаса, які складають рівночасно контрольну комісію. Кружок отримує часописі: „Укр.Стрілець”, „Укр.Пропор”, „Вперед”, „Укр.Голос” та чеську „Народні Політичні”. Книжки пожичає з бібліотеки „Просв.Кружка” в Нім. Яблоннім. Приготовляються виклади з обсягу історії й географії України, про життя і твори Шевченка.

ПРАГА. „Основа” техн.секція Укр.Акад. Громади улаштували дня 10.IV.ц.р. в салі Обецного Дому Концерт-Вечарниці з программою: 1.Укр.народні пісні - хор УАГ. 2.Укр.танці - на бандурі тов.В.Емець. 3.Кропивницький-Заремба: „Де ти бродиш”, дует - Ю.Костак і І.Жуківський. 4.Скрипкові соля тов.А.Москаленського. В другій частині программи відгиньовано була „Коломийка” в народних строях. Добровільні датки гостей призначено на зборах танці й забави. Прикро читати надіслану до редакції скаргу укр.праськіх стрільців, яких на вечірній зборі, приняті від них добровільні датки в перед зборами та без оправдання і т.д. просто з слілі усунено. Ред..

ВІЛЯНС КАСИ „ПРОСВ.КРУЖКА“ з кінцем 1920р.

Активів:

Готівка в касі	7217 22
Товарі в крамниці	16783 77
Движимості:	
Бібліотека	11104 09
Скіоптікон	4823 02
Фортепіано	2850 00
Крамничні	707 95
Театр. гардероба	5578 20
Машини до писання	5000 00
Прибори до рис.	700 00
Архів	766 80
	31530 06

Рахунок зисків і страт:

	Винен	Мас
З рах. Просв.Кр.		7996 41
полон. і гуц.	166 51	
довжників	2159 00	
крамниці		27130 69
підмог. студ.	4410 00	
С 26 прибуток	23891 59	
Са	35127 10	35127 10

Довжники 12575 40
Невирівнані зачети
(Зап.Збори заражов.
до страт) 2159 00 10416 40 65947 45

Пасиві:
Бібліотечні кавці 2490 --
Вірителі 8722 70 11212 70
Мисток чистий 54734 75
Попередній мисток чистий 26343 16
Прибуток 28391 59

Нім. Яблонне, дня 15. січня 1921

Чет. Тимко Баріш скарбник „Просв.Кр.“
Провірено згідно з головною книгою
Контрольна Комісія: бул. Гринків В., сот. Малецький Ст.

Рахунок приходів і розходів „Просв.Кружка“
за Січень 1921

	Прихід
Готівка з 31/XII 1920	7217 22
вкладки старшин	1197 --
добров. данки з дня 3/1.	289 --
за уживання фортец.	72 --
Уряд ЗУНР на курс матур.	600 --
на полон. і Інтернов.	133 --
УМСА за світло	40 --
із розпродажі книжок	47 50
даток пор. Коваля	30 --
торги крамниці в січні	17511 20
Са	27136 92

Розхід

На книжки до бібліот.	355 --
свід. для семін. курсу	270 --
часописі для стрільців	40 40
підручники шкільні	173 54
для „Укр.Стрільця“	100 --
50 книжок „Лаки й паки“	138 --
курс абітурієнтів	85 15
печатання звіту касового	100 --
продажам в крамниці	210 --
дрібні видатки	166 95
Закуплено тов. для крамниці	14501 95
готівка з 31/1 1921	10996 23
Са	27136 92

за Лютий 1921

	Прихід
Готівка.	10996 23
вкладки старшин	1143 --
на полон. і Інтернов.	201 --
за світло від друж. Лібер.	26 20
13 розпродажі „Огляду“	50 --
13 " Книжок	131 60
спродано в крамниці тов. за	17572 --
Са	30120 03

	Розхід
За книжки до бібліот.	781 80
на справу книжок	400 --
світло за груд. і січень	180 25
порторія	27 40
прибори до машини пис.	180 --
фонд відв. і сиріт	500 --
результат. учит. Проц-аві	300 --
вірителям за товари	637 --
курс семінар.	186 90
підручники шкільні	89 96
вуголь	36 --
продажам в крамниці	210 --
закуплено тов. для крам.	14919 68
готівка з кінц. міс.	11671 04
Са	30120 03

Чет. Т. Баріш
скарбник Просв.Кружка